

A jó harcot megharcolom Interjú Kele Szabó Ágnes művésztanárral

Kele Szabó Ágnes művésztanár, önálló és csoportos képzőművészeti kiállítások résztvevője, 1988-tól a Salgótarjáni Madách Imre Gimnázium rajz, vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret, valamint művészetek tantárgyak tanára, a gimnázium Fayl Frigyes Galériájának alapítója. Kreatív egyéniség, pályaképe színes, tevékenysége sokrétű. Munkásságát 2000-ben a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése Nógrád Megye Veres Pálné-díjával ismerte el; 2005-ben Salgótarján Közoktatásáért díjat kapott Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésétől; a Madách Imre Gimnáziumban végzett oktató, nevelő munkájáért 2007-ben Madách-éremben részesült; 2008-ban Az év pedagógusa lett Nógrád megyében; eddig négyszer részesült a Salgótarján város kiváló tehetséggondozó pedagógusa díjban; a Dornyay Béla Múzeum elismerését több éven át megkapta; 2009–2016 között Múzeumbarát pedagógus címmel ismerték el; 2011-ben a Magyar Rajztanárok Országos Egyesülete MROE-emlékéremmel jutalmazta.

Bár mindennapjaidat az oktatás, a diákok tehetséggondozása köti le, mégis pályád meghatározó része az önálló képzőművészeti tevékenység. Kiállításokon láthatók képeid. Milyen út vezetett a képzőművészethez?

Általános iskolás koromtól érdekelt az alkalmazott grafika, a nyomdászat, a tervezéstől az előállításig. Sikerült nyaranta a Nógrád Megyei Moziüzemi Vállalat nyomdájában és dekorációs műhelyében dolgoznom, így a szakmai ismereteket is megszereztem. Érettségi után egy évig a Karancs Húsipari Vállalat egyetlen dekorátőre voltam. A megoldandó feladatok és helyzetek további önképzésre sarkalltak. A pályaválasztásomban meghatározó volt rajztanáraim – Varga István és Czinke Ferenc – személyisége, biztatása is. A tanárképző főiskolán matematika-rajz szakos diplomát szereztem, ahol Lóránt János volt a mesterem, majd a Magyar Képzőművészeti Főiskolán művészi rajz, ábrázoló geometria és művészettörténet szakos középiskolai tanári diplomát szereztem Szabados Árpád osztályában. Könyvkötő szakmunkásvizsgát is tettem, részt vettem mozgóképtanári képzésen is. Az alkotóművészetem ötvöződött a gyakorlattal, az alkalmazott grafikával, dekorációval. Ennek nagy hasznát vettem – többek között – az iskola arculatának kialakításában. Közben rendszeresen részt vettem csoportos és egyéni kiállításokon, sikeresen szerepeltem képzőművészeti pályázatokon. Főiskolás korom óta minden évben bemutatkozom egy-két önálló kiállítással. A legutóbbi 2017 tavaszán volt a balassagyarmati Rózsavölgyi Márk Alapfokú Művészeti Iskola galériájában. Legjelentősebb egyéni kiállításom 2006-ban Allessandro di Medici meg-

hívására az AMA Calabria Egyesület és Lencsés Zsolt szervezésében Dél-Olaszországban Lamezia Termében volt. Részt veszek csoportos kiállításokon is. Műfajom a grafika, ha festek, akkor is grafikusan. Az egyedi grafika mellett sok logót, arculattervet, kiadványt terveztem, készítettem.

Pedagógiai és képzőművészeti tevékenységedet nemcsak számos szakmai díj, de diákjaid elismerése is kíséri. Új tantárgyak tanmenetét alakítottad ki – tanítványaid örömére. Melyek ezek és milyen sikereket hoztak?

1988-ban kidolgoztam a gimnázium négy évfolyamának a rajz és műalkotások elemzése (ma vizuális kultúra) fakultáció helyi tantervét. Valójában ez volt a szakmai „belépőm” a Madáchba. Ez a megyében egyedüli, teljes tantárgyi program kialakítását jelentette. Az évek során sok tanítványom tett sikeres érettségi vizsgát vizuális kultúra, valamint művészettörténet tantárgyakból, folytatta tanulmányait képzőművészettel kapcsolatos területen, szerzett olyan szakképesítést, melyhez nagy segítséget jelentett a speciális képzés. Már 5 éve tagja vagyok az Oktatási Hivatal vizuális kultúra érettségi vizsga feladatkészítő bizottságának. 1997-ben az Országos Közoktatási Intézet, a Magyar Filmintézet és az ELTE Média Tanszéke által szervezett mozgóképtanár-moderátor képzésen vettem részt. Akkor még csak kísérletként, kuriózumként indítottuk önálló tantárgyként a médiát. Azóta is sikeresen működik, népszerű a tanítványok körében, bővíti az iskola specialitásainak körét. Évente 15–20 tanítványom tesz érettségi vizsgát a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyból. Tanítványaim szép eredményeket értek el képzőművészeti – alkotó és elméleti – versenyeken és az utóbbi években fotós, filmes pályázatokon is.

Sikeresen pályázol, a művészeti nevelést példaértékűen végzed. Nyertes pályázataid többsége segíti a diákok tehetség gondozását is. Melyek a legjelentősebbek ezek közül?

2003-ban sikeresen pályáztam izraeli tanulmányútra. Hatalmas élmény volt. A RAJZLAP című kiadványomra, a rajz táborokra, rendezvényekre több pályázati forrást is sikerült találnom. Filmklubot szintén pályázati pénzből tudtunk finanszírozni, ugyanígy a tanulói és tanári munkákat tartalmazó irodalmi és képzőművészeti kiadvány, az ÖN(H)ARCKÉP létrejöttét is. Nagy öröömömre, idén egy sikeres pályázat eredményeként, a Nemzeti Tehetség Program támogatásával egy 60 órás médiás tehetség gondozó szakkört indíthatunk, melynek foglalkozásait rajtam kívül Shah Timor és Shah Gabriella fogja vezetni. A gyerekek és mi is nagy boldogsággal és várakozással készülünk a közös munkára.

Mi motivált a RAJZLAP c. kiadvány létrehozásában?

Szaktanácsadóként az a gondolatom támadt, hogy össze kellene állítani egy olyan kiadványt, amely folyamatosan közöl tudományos, módszertani

írásokat, beszámol érdekes tantárgyi kísérletekről, aktuális rendezvényekről. Ebből állt a RAJZLAP tematikája. Néhány évig ez volt az ország egyetlen rajzos szaklapja. Hat éven keresztül szerkesztettem. Elsősorban a megye területéről voltak megrendelők, de az ország távoli iskoláiban tanító kollégák közül is sokan megvették a lapot. A szerkesztői merészséget az akkor már jelentős személyes kapcsolatrendszerem biztosította. Így felkérésemre sok neves szakember írt cikket: Bálványos Huba, Gaul Emil, Pázmány Ágnes, Jelenits István, Sinkó István, Hartai László... Szaktanácsadó voltam, így a kiadó és terjesztő a Nógrád Megyei Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Szakszolgálati Intézet lett. A technikai kivitelezés, a tördelés nem jelentett gondot, hiszen sokéves nyomdai tapasztalattal rendelkeztem és alkalmazott grafikusként is tevékenykedtem. Idén, a művészeti tárgyakat tanító kollégák közreműködésével újjáéleszttem a lapot, de már digitális formában, szakmai fórum keretében. Reményeim szerint – a technika adta előnyök kihasználásával – tartalmas, élvezetes szakmai, módszertani eszmefuttatási, konzultációs lehetőséget, virtuális kapcsolatot sikerül teremteni a térben távol élő kollégák között is.

Az alkotótáborok helyszíne Hollókő volt. Miért választottátok ezt a nógrádi települést? Kikkel és milyen munkát végeztetek ott?

Két nyáron Szécsénkében táboroztunk. Már az is nagyszerű élmény volt. Aztán felfedeztük Hollókőt, és a Közalapítvány munkatársaival – elsősorban Sztrémi Zsuzsával – együttműködve a 10 év alatt saját képünkre is formáltuk a táborhelyet. A résztvevők a gimnázium rajzfakultációs diákjai voltak, de a korábban érettségizettek közül is sokan visszajártak. Közös kialakított szabályokon, napirenden alapuló, de mégis kötetlen alkotói tevékenységgel, felfedező túrákkal, motívum- és élménygyűjtéssel, tartalmas szórakozással teltek a napok. A hagyományos technikák mellett lehetőség nyílt egy-egy különleges eszköz – akvarell-ceruza, porpasztell, szén – kipróbálására. Ezeken túl minden évben volt egy kézműves program is: agyagozás, tűzzománc, gyöngyfűzés, batikolás, fafaragás... A falu történelmi múltjával, néprajzi, földrajzi jellegzetességeivel is megismerkedtünk. Tanulmányrajzokat, illetve festményeket készítettek a gyerekek a házakról, utcarészletekről, a várról s a környék dombjairól. Volt elég idő az elmélyült munkára, bensőséges beszélgetésre, zenehallgatásra, játékra. Az iskolai helyzetből kiszakadva, együttműködő partnerként éltük meg – diákok és a tábor vezetői: Eszterág Ildikó és én – ezeket a napokat. A táborban készült alkotásokat minden évben bemutattuk gimnáziumunk galériájában, de rendeztünk kiállítást a hollókői várban, a salgótarjáni Megyeháza galériájában és más iskolagalériákban is.

Különböző lapokban, folyóiratokban publikálsz. Melyek a legjelentősebbek, a legemlékezetesebbek ezek közül?

Írásaim legtöbbször tantárgyi jellegűek: rajz és vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret; de publikáltam már kísérlettel, rendezvénnyel, projekttel kapcsolatban is. Ezek közül a legjelentősebb az *Új Pedagógiai Szemle* 2009. júliusi számában megjelent írásom, ami a Madáchban évente megrendezésre kerülő, általam szervezett tematikus hetekről számolt be. Művészettel, aktualitásokkal foglalkozó cikkeket írok a helyi napilapnak, szerzőként szerepelek a Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyveiben. A sajtó és nyilvánosság program vezetőjeként a Magyar Lapkiadók Egyesületével, az Országos Olvasásra Nevelési Bizottság tagjaival, a Pannon Lapok Társaságának vezetőivel, egyes kiadók, lapok munkatársaival is nagyon jó munkakapcsolatom alakult ki az évek során. Az MLE hírlevelében és más újságokban is jelentek meg beszámolók az iskolai munkáról. Nagy büszkeségem, hogy *A képzelet világa* című vizuális kultúra tankönyv tanári kézikönyvében diákjaim sok-sok munkája szerepel az általam kigondolt és megvalósított tantárgyi projektek eredményeként.

A diákok körében népszerűsítéd a rendszeres újságolvasást. 2012-ben, a Magyar Lapkiadók Egyesülete „Mintaértékű gyakorlatok a napilapok, hetilapok, folyóiratok középiskolai felhasználásának elősegítésére” címmel kiírt pályázatán kollégáiddal együtt díjazásban részesültél. Miért fontos véleményed szerint az, hogy a fiatalok újságot olvassanak?

Közismert, hogy a korszellem az olvasás ellen dolgozik, pedig a fiatalok gondolkodási, eligazodási képességének, kreativitásának, ismeretszerzési készségeinek a javítása nem nélkülözheti a jó színvonalú, funkcionális olvasni tudást, a szövegértést. Ebben egyértelmű segítség lehet a rendszeres újságolvasás is. Ugyanakkor az írott sajtó természetének, gyakorlatának a megismerése hozzájárul a diákok közéleti gondolkodásának fejlesztéséhez. A tömegmédiá válság-feltárási képességének megértése révén alkalmasabbá teszi a fiatalokat az információk szelektálásra, máshogyan: a „médiáértésre”. A Magyar Lapkiadók Egyesülete 2005-ben olvasásra nevelési mozgalmat indított „Hírlapot a diákoknak!” címen. A kezdeményezés kulcsfeladata, hogy kialakítsa és megszerettesse a diákokkal a rendszeres újságolvasás szokását, segítve ezzel az olvasási kultúra fejlődését is. A kezdetektől bekapcsolódtunk a programba. A Madáchban már sok-sok évvel ezelőtt is nagy gondot fordítottak a nyomtatott médiummal való ismerkedésre. Már az 1934/35-ös évkönyvben is szó esik rendkívüli „újságolvasós” órákról. 20 alkalommal vett részt iskolánk a SANYI (régen HÍD) programban. Gimnáziumunk vezetése, tanárai és diákjai felvállalták a megyei/regionális központ szerepét. A kurzus eredményeként újjáéledt az iskola évek óta szunynyadó diákújságja is. A Magyar Lapkiadók Egyesületének támogatásával 2006-ban HÍD konferenciát rendeztünk. 2010–2016 között szabadon választható, egyedileg akkreditált érettségi tantárgy volt *A sajtó és nyilvános-*

ság néven. A tananyag fejlesztését a Magyar Lapkiadók Egyesülete és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet végezte. Három kollégával együttműködve, heti 2 órás fakultációban tanítottuk a tárgyat. Ennek keretében a tantermi órákon kívül sok érdekes helyen jártunk: a salgótarjáni önkormányzati képviselők közgyűlésén, a Focivilág, a HVG, a Nők Lapja szerkesztőségében, az egri főiskola média tanszékén, a helyi Uniprint és a budapesti Semic nyomdában. A néhány év alatt közel 50 diákunk tett sikeres érettségi vizsgát SANYI-ból, és hasznosította e tárgyból szerzett ismereteit felsőfokú tanulmányi során.

2008-tól tematikus heteket szerveztek a gimnáziumban, melyek a tantárgyi kapcsolatokon túl sokféle témához, tudományterülethez kapcsolódnak. Hét évig voltál a programok főszervezője, s azóta is részt veszel a munkában. Milyen témák, korok kerültek fókuszba?

2007-ben középkori hetet szerveztünk, 2008-ban a lovagkor volt a hívószó, 2009-ben „A magyar ébredés kora (Reformkor)”, aztán a Görög hét, a Kelet hét, az Orosz hét és az Olasz hét eseményeinek voltam a főszervezője. Néhány a hagyományos, tematikus heti eseményekből: az iskolaújság különszáma, kiállítás a galériában, dalnokverseny, komplex művészeti vetélkedő, élő-sakk-bemutató, sportversenyek, matematika csapatverseny, tanári előadások, tanári nyitótánc, farsangi ruhabemutató. Neves előadók tisztelték meg a rendezvényt, többek között Dr. Várkonyi Gábor történész, Agárdi Spirosz Bendeguz görög kisebbségi elnök, Balogh Zsolt, az országos Buddhista Közösség elnöke, Dr. Manoj Mohapatra, az Indiai Nagykövetség elsőtitkára, a helyiek közül D. Ravasz Csilla és Sogojan Karine külkereskedők. Az évek során az iskola minden diákja, dolgozója bekapcsolódott a közös munkába, sőt sok „külsős” érdeklődő is megjelent az eseményeken, melyekről a helyi média aktuális tudósításokat adott. A tematikus hét az iskola hagyományrendszerének részévé vált. Minden évben megrendezzük.

Alapítója vagy a Madách Imre Gimnázium Fayl Frigyes Galériájának. Kik mutatkoztak be itt az évek során?

1991-ben alapítottuk az iskola galériáját, ahol évente 5-6 kiállítást rendezek. Az iskolagaléria Fayl Frigyes nevét viseli, hiszen 1923-tól az akkor alapított dr. Chorin Ferenc Főgimnázium – a mai Salgótarjáni Madách Imre Gimnázium – rajz és művészettörténet tanára volt. Festőművészként, grafikusként és pedagógusként egyaránt jelentős munkát végzett. Pesti művész családból származott, de az első világháború után – szükségből – a Salgótarjánhoz közeli alsószásnas-pusztai birtokukra költöztek. A táj szépsége, az itt élő egyszerű emberek lettek ihletői. Szép sikereket ért el a Múcsarnok kiállításain, tagja volt a Magyar Képzőművészek Egyesületének, itthon pedig a Balassi Bálint Társaságnak. Életre szóló barátság fűzte dr. Dornay Bélához, a gimnázium természetrajz-tanárához, aki így emlékezett rá: „...nagy volt és

kiváló ő, mint pedagógus, mint jóbarát és mint festőművész, de talán legnagyobb mint grafikus ... Rendkívül jó volt és megértő tanítványai irányában, akik ezért rajongtak érte...” Ennek a nagyszerű művésztanárnak az emlékét őrzi iskolagalériánk, és az az elképzelés, hogy a nagyszerű, országosan, sőt nemzetközileg ismert képzőművészek tárlatai mellett megrendezzük azoknak a pályakezdő művészeknek életük első önálló kiállítását, akik valaha gimnáziumunk tanítványai voltak. Így került sor – többek között – Sulyok Gabriella grafikusművész, Lóránt János festőművész, Ujhelyi Eszter textilművész kiállítására mellett a pályakezdők: Bánkuti Gergő, Bakos Zsuzsanna, Lonsták Márton, Pápai Flóra, Timmer Dániel, Ráduly Csaba, Csetneki Tamás... bemutatkozására is. Az iskola kisgalériájában elsősorban diákmunkákat mutatunk be.

Szaktanácsadóként rálátásom van a megye iskolagalériáira. Így tudok segíteni kiállítási anyagok ajánlásával, a kiállítások megnyitásával, de akár az új galériák kialakításának taktikájában is. 1991-ben a Nógrád Megyei Pedagógiai Intézet támogatásával kétrészes videofilmet készítettünk a megye iskolagalériáiról. Ezt a filmet a Szolnoki Videofilmes Szemlén is bemutatták, a Nógrád Megyei Pedagógiai Pályázaton a Múzeumok Igazgatóságának különdíját kapta. Éppen időszerű lenne felmérni a jelenlegi helyzetet, a fejlődést, változásokat. Szívesen elkészíteném napjaink filmjét.

A képzőművészetben és a zeneművészetben egyaránt jártas vagy. Kórusban énekelsz, zenélsz. Mit jelent számodra a zene?

Az általános iskolát a Kodályban, ének-zene tagozaton végeztem. Ez meghatározta a zenéhez való viszonyomat. Szerencsém volt. Az iskola nagykórusában, majd kamarakórusában énekeltem. Zeneiskolába furulya és klarinét tanszakra jártam. Középiskolai éveim alatt a Bolyai János Gimnázium kamarazenekarának koncertmestere voltam. Alapító tagja voltam a DŰVŐ népzenei együttesnek, de a főiskolai tanulmányaim miatt csak egy évig zenéltem velük. 1982-ben az Egri Néptáncegyüttes kísérezzenekarában zenéltem. Főiskolás éveim alatt is rendszeresen játszottam kamarazenei együttesben. Kb. 10 évig énekeltem a Madách gimnázium énekkarában is. Az iskola alkalmi zenei csoportjaiban rendszeresen játszom, elsősorban altfurulyán. Alapító tagja vagyok a 2008-ban alakult, azóta „arany fokozat dícsérettel” minősített Cantabile Kamarakórusnak.

Fiatal vagy, kreativitásodtól, sokoldalúságodtól még sok szép eredményt várhatunk. Milyen terveid vannak?

Szakmai terveimben elsősorban a középiskolai, gimnáziumi tanítás szerepel, de szívesen tartok előadásokat, szervezek különböző eseményeket, konferenciákat, állok elő újabb ötletekkel, aktív résztvevőként követem a világ dolgainak alakulását, legjobb tudásom szerint teszem, amit eddig is tettem.

(Az interjút Gréczi-Zsoldos Enikő készítette.)

Kele Szabó Ágnes: Tanácskozás